

Arkadiusz Gawroński

**NOWE STANOWISKA IGLICY MAŁEJ *NEHALENNIA SPECIOSA*
(*ODONATA: COENAGRIONIDAE*) W PÓŁNOCNEJ POLSCE**

**New localities of dwarf dragonfly *Nehalennia speciosa* (*Odonata: Coenagrionidae*)
in Northern Poland**

Iglica mała jest najmniejszym gatunkiem ważki w Europie. W Polsce należy do gatunków chronionych i jest umieszczona na Czerwonej Liście w kategorii EN (Bernard et al. 2002) oraz w Czerwonej Księdze (Bernard 2004). Jest gatunkiem o skrytym trybie życia i bardzo wysokich, jak na gatunek ważki, wymaganiach ekologicznych. Stwierdzana jest przede wszystkim na niewielkich zbiornikach, w płytkich, kwaśnych wodach na skraju lustra wody i pła torfowcowego, w szuwarach wąskolistnych turzyc takich jak turzycza bagienna *Carex limosa* i turzycza nitkowata *Carex lasiocarpa*. Z tego względu jest gatunkiem bardzo rzadkim i na wielu obszarach ginącym. Każde stanowisko tego gatunku jest cenne i zasługuje na ochronę (Bernard 1998).

W czasie badań terenowych na Pomorzu stwierdziłem iglicę na dwóch stanowiskach:

- 1) bagno Lisia Kępa (projektowany rezerwat) koło wsi Rekowo (powiat bytowski, gmina Bytów) 07.08.2003, 24.06.2004 (XV39),
- 2) rezerwat Mętne k. Rytla (powiat chojnicki, gmina Czersk) 14.07.2004 (XV85).

Na pierwszym stanowisku *N. speciosa* występuje w szuwarze *Carex limosa* otaczającym naturalne jezioro dystroficzne. Zbiornik wraz z nasuwającym się płem, złożonym z różnych gatunków torfowców i kęp wełnianki pochwowatej jest otoczony borem bagiennym. Liczebność populacji jest bardzo duża, można ją szacować na minimum 800-1200, a prawdopodobnie dużo więcej osobników. Na drugim podobnym oczku położonym w tym samym obiekcie iglicy nie stwierdzono.

W rezerwacie Mętne iglica występuje w silnie uwodnionym szuwarze *Carex lasiocarpa* (głębokość wody 20-25 cm). Zbiorowisko to zajmuje w tym rezerwacie 40 ha, jednak nie cały teren nim porośnięty jest odpowiedni dla tego gatunku. Z tego względu trudno przy pobieżnych badaniach o pewną ocenę liczebności, jednak ostrożnie można przyjąć liczbę przynajmniej kilkuset osobników. W miejscu występowania tej ważki, poza łąnem *C. lasiocarpa*, stwierdzono pojedyncze kępki *Sphagnum* (głównie *Sphagnum fallax*) oraz pływacza mniejszego *Utricularia minor* i siedmiopalecznika błotnego *Comarum palustre*.

LITERATURA

- BERNARD R. 1998. Stan wiedzy o rozmieszczeniu i ekologii *Nehalennia speciosa* (Charpentier, 1840) (*Odonata: Coenagrionidae*) w Polsce. Roczn. nauk. Pol. Tow. Ochr. Przyr. „Salamandra” 2: 67-93. Poznań.
- BERNARD R., BUCZYŃSKI P., ŁABĘDZKI A., TOŃCZYK G. 2002. *ODONATA* WAŻKI. In: GŁOWACIŃSKI Z. (Ed.). Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Instytut Ochrony Przyrody PAN. Kraków: 125-127.
- BERNARD R. 2004. *Nahalennia Speciosa* (Charpentier, 1840) - iglica mała. In: GŁOWACIŃSKI Z., NOWACKI J. (Eds.). Czerwona Księga Zwierząt - Bezkręgowce. IOP PAN, Kraków.

Summary

In the course of field research in Pomerania two localities of very rare dwarf dragonfly *Nehalennia speciosa* were recorded. It is a species of uniquely specific habitat requirements and it is endangered with extinction due to vanishing of appropriate habitats. The dragonflies were found in the projected reserve near Bytów and in the existing reserve near Chojnice. The species occurred in its typical habitats: in the first case on a dystrophic reservoir in *Carex limosa* rushes, in the second – on a vast body of *Carex lasiocarpa* rushes. On both localities the number was estimated at least at several hundred individuals.

Arkadiusz Gawroński

**NOWE STANOWISKA POSKRZYPKI CZTERNASTOKROPKOWEJ
*CRIOCERIS QUATUORDECIMUNCTATA***

**New localities of the fourteen-spotted asparagus beetles
*Crioceris quatuordecimpunctata***

Stonki należą w Polsce do stosunkowo dobrze zbadanej grupy chrząszczy. Stwierdzono występowanie 4 gatunków stoniek z rodzaju *Crioceris* żerujących na szparagach *Asparagus*. Dwie pospolite poskrzypka szparagowa *Crioceris asparagi* i poskrzypka dwunastokropkowa *Crioceris duodecimpunctata* występują licznie w całej Polsce (Warchałowski 1985). Dwie pozostałe znane są z pojedynczych stanowisk często pochodzących z XIX wieku.

W trakcie badań terenowych stwierdziłem występowanie *Crioceris quatuordecimpunctata* na 3 stanowiskach:

- 1A) 1 ex., 01.07.2001; 4 km na zachód od Skwierzyny (WU22),
- 1B) 4 exx., 22.08.2001; 1,5 km na południowy-zachód od Skwierzyny (WU32),
- 2) 3 exx., 05.07.2004; Przesieki - gm. Krzyż, powiat czarnkowsko-trzcianecki (WU67).

Do tej pory gatunek ten w Polsce został znaleziony w okolicach Raciborza i Świdnicy, na Wyżynie Małopolskiej i Lubelskiej. Poza Polską południową gatunek ten stwierdzono w Gdańsku, Słubicach i na pojedynczych stanowiskach na Pojezierzu Pomorskim (dane XIX-wieczne) oraz w ostatnim czasie w Bielinku nad Odrą (Burakowski 1990). Przed drugą wojną światową gatunek ten był również stwierdzany w Brandenburgii niedaleko granic Polski (Horion 1951). Wskazuje to, że na północ od swartego zasięgu istnieją stałe izolowane populacje tego gatunku lub też gatunek ten okresowo zwiększa swój zasięg migrując ze Śląska dolinami rzek.

Okazy zostały odłowione na szparagu lekarskim *Asparagus officinalis* rosnącym na poboczach szos. Na stanowisku 1B gatunek współwystępował razem z *Crioceris asparagi* i *Crioceris duodecimpunctata*. Okazy dowodowe znajdują się w kolekcji autora.

LITERATURA

BURAKOWSKI B. 1990. Chrząszcze *Coleoptera* (Stonkowate - *Chrysomelidae*, część 1). (Katalog Fauny Polski - Część XXIII, tom 16). Warszawa